

Filip De Pillecyn. Studies XI. Jaarboek van het Filip De Pillecyncomité, Antwerpen, 2015, 191 pp., ill., ISBN 9789081796972

Het jaarboek 2015 van het Filip De Pillecyncomité verscheen onder de titel *Studies XI* en belicht heel wat bekende en minder bekende aspecten uit leven en werk van de schrijver uit Hamme. Zo werpt Etienne Van Neygen licht op een minder bekende enzo- waar als 'links' te bestem-

pelen Filip De Pillecyn. Van 1922 tot 1928 schreef De Pillecyn het Vlaamsgezinde satirische weekblad *Pallieter* vol. Met zijn scherpe pen nam hij onder meer generaals, Belgische nationalist en de Italiaanse fascistische dictator Mussolini en zijn aanhangers onder vuur. Van een antimilitaristische houding had hij trouwens daarvoor reeds als hoofdredacteur van *De Standaard* blijk gegeven. Ze kwam duidelijk naar voren in zijn verzet tegen het Frans-Belgisch Militair Akkoord. De generale staven van het Franse en het Belgische leger hadden

op 7 september 1920 de clausules van een militair defensief akkoord uitgewerkt dat enkel in werking zou treden ingeval van een niet-uitgelokte aanval op een van de twee partners. Enkele dagen later hadden de Belgische en de Franse regering door de ministers van Buitenlandse Zaken ondertekende nota's uitgewisseld waarin zij het militair akkoord goedkeurden. Het parlement kwam er niet eens bij ter sprake. De Pillecyn manifesteerde zich in *Pallieter* ook als antikolonialist. Hij hekelde de hypocrisie van de imperialistische mogendheden die hun kolonialistische politiek als 'beschavingswerk' camouflerden, maar drukte tegelijk zijn bewondering uit voor Vlaamse missionarissen omwille van het offer dat zij "in zijn volle onbeperkte volledigheid" brengen (p. 68) en omdat zij "Vlaanderen over de zee [dragen]". (p. 69) De belangstelling van Filip De Pillecyn voor de koloniale thematiek zal vermoedelijk ook aangewakkerd zijn door zijn broer Jozef (of Jef) die tijdens de Eerste Wereldoorlog deelgenomen had aan de militaire campagne in Duits Oost-Afrika en die enkele novellen over Afrika publiceerde. Broer De Pillecyn hoopte volgens Julien Vermeulen dat meer interesse voor de Afrikaanse talen het de Europeanen mogelijk zou maken om "dieper door te dringen in de psyche van de autochtone Afrikaan". (p. 24) Vele boekuitgaven van Filip De Pillecyn waren geïllustreerd. Ook het Filip De Pillecyncomité ging in die traditie voort door geïllustreerde en bibliofiele uitgaven te verzorgen. Voor *Studies XI* nam Patrick Auwelaert het werk van de Wilrijkse kunstenaar Guido Mariman onder de loep die vijf illustraties ontwierp voor een bibliofiele heruitgave van *De Veerman en de jonkvrouw* in 2013. Wat het dorp ook in zijn ruimere historische en maatschappelijke context kan betekenen voor het levensgevoel van een auteur, toont Frans-Jos

Verdoodt aan in een vergelijkende studie van *Mensen achter de dijk* (1949) van Filip De Pillecyn en *Hoe God verdween uit Jorwerd* (1996) van Geert Mak. Het beeld dat De Pillecyn van het dorp en zijn mensen op-hangt, is in zijn somberheid bepaald door de bittere ervaringen van de auteur met de repressie. Heel anders stelt Mak zich op, als iemand die zich onderzoekend af-vraagt hoe het Friese dorp veranderd is door de moderniserende ontwikkelingen van de laatste decennia van de twintigste eeuw. De ontmoetingen tussen twee au-teurs, Johan Daisne en Filip De Pillecyn, na de oorlog vormen het voorwerp van bespiegelingen door Jean-Pierre Rondas over hoe de eerste, een verzetsman, mildheid kon laten heersen jegens de tweede, een collaborateur, vanuit het besef dat het “veeleer de genade van het toeval [was] die hem voor mistappen had behoed en hem nu verhinderde een al te snel oordeel uit te spre-ken”. (p. 115) Naast deze studies bundelt het jaarboek ook stukken onder de noemer ‘extra muros’, in feite telkens de neer-slag van een voordracht of presentatie, bijvoorbeeld van Rik Van Cauwelaert over De Pillecyn als journalist, naar aanleiding van de presentatie van het door Peter De Graef uitgegeven *Portretten en Polemieken. Het journalistieke werk van Filip De Pillecyn*. Rik Van Daele belicht onder meer het li-terair project Filip De Pillecyn, “*prins der Vlaamse letteren*”, dat in 2014 in de stads-bibliotheek van Sint-Niklaas werd georga-niseerd.

[DIRK ROCHTUS]